

a la portada

REALITATS. La Sílvia Puig va decidir prioritzar els fills a la feina. La Diana (a la dreta) es beneficia de la flexibilitat horària que ofereix la seva empresa.

Conciliar: repte impossible

L'entorn obliga a haver de triar

MARTA ESPAR

FOTO: D. BORRAT / M. GARCÍA

La Sílvia Puig, de 42 anys, va tenir el seu primer fill amb 19 anys. Era mare soltera. Ara el David en té 23. Quan mira enrere, la Sílvia sap que sense l'ajuda de la seva família, "pares i també germans, no hauria pogut tirar endavant". Ella havia de treballar i es va arremangar tant com va poder: durant el curs, feia acollida i menjadors com a monitora del lleure en una escola del Masnou. Als estius, cobria els casals. Sempre a cavall entre feina i criança, entre ser mare present i bastir la seva professió. I la seva història es va anar repetint en dos cicles més, protagonitzats pels dos fills que vindrien 5 i 12 anys més tard, el Nil, que ara en té 11, i l'Elia, de 4.

Quan va néixer el Nil, la seva situació econòmica havia millorat, perquè ja podia comptar amb el David Garrido, la seva

actual parella i pare del Nil i l'Elia. Però, abans, la Sílvia ja s'havia fet un lloc com a gestora immobiliària i va arribar a tenir negoci propi, que va funcionar molt bé fins que es va adonar que no podia més i va decidir vendre'l per seguir amb la mateixa professió, però treballant des de casa i a un ritme molt allunyat de les més d'onze hores diàries que estava invertint-hi en aquell moment.

El Nil havia nascut i tota la baixa per maternitat que havia pogut fer van ser les 16 setmanes que marca la llei. El pare es va demanar l'hora d'alletament i reducció de jornada per poder tenir cura del nen, però la Sílvia se sentia molt insatisfeta. Tenia un nano de quasi 3 anys i un preadolescent, però no tenia temps material per poder estar amb ells. "Ja m'estava molt bé que el pare se'n pogués cuidar, però jo hi volia ser. Les criatures

necessiten la mare", reivindica. I així ho va fer: va prioritzar la criança i va poder tenir cura dels dos nens i de l'Elia gairebé a temps complet.

Però la història no acaba aquí, perquè, com tant d'altres dones en edat de realització professional, la feina va tornar a trucar a la porta i va entrar en una empresa de distribució alimentària quan la nena tenia dos anys i mig. "Tornava a estar fora de casa gairebé 10 hores diàries i, tot i que la feina m'encantava, la vaig haver de deixar fa dues setmanes per agafar el traspàs de la botigueta del poble on vivim, Planols, cosa que em permetrà fer-me un horari que pugui compaginar finalment amb la criança dels meus fills", explica.

Com s'ha anat sentit durant tots aquests anys de malabarismes? "Malament, sens dubte", assegura amb mirada tendra i decidida. "És molt injust

"Jo hi volia ser. Les criatures necessiten la mare", reivindica la Sílvia Puig

"Porto molts anys vivint a un ritme accelerat per equilibrar feina i criança", diu la Diana Roig

que la feina ens hagi d'ocupar un horari tan ampli que no ens permeti fer els deures amb els nens o preparar-los el sopar amb calma. Però el sistema no ens dóna alternativa: ens fa triar sempre".

Flexibilitat

A triar i ordenar prioritats també n'ha après molt la Diana Roig, que ara, amb 45 anys, i com a responsable de nutrició i salut de l'empresa multinacional Unilever Espanya i mare de tres fills, de 8, 11 i 13 anys, comença a respirar una mica i a sentir-se més tranquil·la i satisfeta quan mira enrere. Gràcies a la política de flexibilitat horària pionera d'aquesta empresa –es treballa per objectius i els professionals es poden organitzar l'horari com volen–, la Diana ha pogut portar els nens al metge quan ha calgut i els ha acompanyat en el seu creixement, però el cost també ha sigut i és

alt: "Crec que el PoI, la Laia i la Júlia s'han sentit ben atesos, però porto molts anys vivint a un ritme accelerat, perquè si ets responsable amb la feina i amb la criança, és molt difícil encabir-ho tot en un sol dia, en 24 hores, i a més aconseguir ser bona mare, bona treballadora i bona dona".

"Ara, quan veus que no tenen mancances, quedes tranquil·la –continua la Diana–, però quan eren petits i havies de reincorporar-te a la feina amb un nadó de 16 setmanes, la culpa per no poder estar prou temps amb ells era molta", assumeix. El marit de la Diana, el Jordi Guasch, és funcionari i va poder estar les tardes amb els nens des de petits, però ella ho té molt clar: "A l'hora d'educar els fills és tan important la qualitat com la quantitat del temps que els dediques, perquè si arribes a les tantes no et poses a ensenyar-los com asseure's bé

ible?

a taula o no els rectifiqués cada dia més dones com ella volen "ser-hi" i els estudis semblen donar-li la raó: segons l'estudi de la Fundació Pfizer *Conciliació i família*, fet públic a primers de juny, "fins a un 39% de les dones afirmen haver renunciat a algun lloc de treball o a un ascens laboral per tenir fills o terceres persones al seu càrrec". Segons la mateixa investigació, basada en un total de 1.500 entrevistes a dones i homes de tot l'Estat, la falta de conciliació afecta sobretot els treballadors d'entre 35 i 49 anys, amb estudis superiors, residents a grans ciutats. També als treballadors per compte aliè, que tenen una jornada laboral partida, amb activitat en l'empresa privada, i als que treballen més de 40 hores setmanals.

Renúncies

Però la dona és, sens dubte, la més afectada: prop de la meitat de les dones enquestades cre-

Setze setmanes totalment insuficients

Poc temps per teixir el vincle mare-fill

"Ser mare és molt complicat a Espanya", assegura Núria Chinchilla, professora de la IESE Business School. No només per la falta de suport administratiu i legislatiu. També perquè el vincle mare-fill és necessari per al desenvolupament de l'infant, segons confirmen els estudis en psicologia i psiquiatria.

"Als quatre mesos, el vincle entre nadó i mare no està prou consolidat, justament és un moment en què el nadó només fa un mes que ha iniciat la resposta social. Somriu clarament a les persones i les diferència dels objectes, però és un moment crucial en el qual, gràcies a la interrelació pares-nadó es desenvolupen les anomenades *neurones mirall*, un sistema neuronal que s'activa quan veiem (o sentim) algú que fa una acció i que són imprescindibles per construir el desenvolupament emocional i cognitiu del bebè", explica Llúcia Viloca, psiquiatra de nens especialitzada en petita infància i fundadora del centre Carrilet. Entre els 6 i els 8 mesos és just quan el bebè comença a diferenciar la mare de les altres persones. Per tant, "als 4 mesos, la separació, encara que sigui de només unes hores, pot dificultar aquest procés de diferenciació, fet que té una forta repercussió en el procés futur del pensament". "Crec que aquest punt influeix molt sobre el fracàs escolar que es registra a Catalunya i Espanya, que està per sobre de la resta d'Europa, on la baixa maternal és més llarga i els pares tenen més ajudes per demanar reduccions horàries sense que la seva economia en resulti massa afectada", reflexiona la psiquiatra-psi-coanalista (SEP-IPA).

uen que existeix un desequilibri en el repartiment de les tasques familiars, i el mateix percentatge consideren que ser mare afecta negativament la seva trajectòria laboral, mentre que només un de cada sis pares afirma el mateix.

Quin és el principal escull per a la conciliació? Núria Chinchilla, professora del departament de direcció de persones en les organitzacions i directora del Centre Internacional Treball i Família (www.iese.edu/es/centro-investigacion/centros-investigacion/icwf) de la IESE Business School, ho explica amb molta claredat: el primer obstacle són els horaris. "Hauriem de situar-nos a la franja horària de Greenwich per aconseguir dinar a les 13 h, i només una hora, per poder arribar a casa a les 17 h", assegura la professora, que ha liderat la iniciativa per a la reforma horària *Ara és l'hora* (www.reformahoraria.cat), que celebrarà la primera Setmana del Temps entre el 15 i el 21 de setembre, amb el suport de la Generalitat de Catalunya, per poder experimentar com podria ser viure amb horaris racionals.

I així arribaríem al segon obstacle, perquè, tal com explica la professora de l'IESE, "estar més hores al lloc de treball no és igual a ser més productiu", i la prova és que Espanya és el tercer estat per la cua en productivitat per hora treballada. Però per canviar aquesta cultura, cal canviar l'actitud proactiva de la persona, és a dir, com vol organitzar el seu temps integrant família i feina. Després queda un altre vessant importantíssim: "La legislació espanyola està pensada per a persones aïllades en un oceà i no per a persones amb càrregues d'altres persones dependents", assegura Chinchilla. Per aconseguir una societat sostenible i una empresa més productiva, cal que la família tingui poder polític: "No cal citar els països nòrdics. A França, per exemple, qualsevol polític sap que per aconseguir suport ha de visibilitzar el seu compromís amb mesures de conciliació i la prova és que tant França com Alemanya tenen ministeris de Família", conclou Chinchilla, autora del llibre *Dueños de nuestro tiempo* (Ed. Ariel). ■